

Državni izpitni center

M 2 5 2 1 0 3 1 3

JESENSKI IZPITNI ROK

SLOVENŠČINA
Izpitna pola 1

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

Petek, 22. avgust 2025

SPLOŠNA MATURA

Moderirana različica

IZPITNA POLA 1***1. Razpravljalni esej**

A) Vsebina (do 30 točk)

Specifikacijska tabela za ocenjevanje vsebine

Ime testa	Šolski esej, razpravljalni	
Čas	SM 2025	
Tema	Človek na razpotjih časa	
Naslov	ALI STA MOČ IN POGUM POVEZANA LE Z MOŠKIM TER NEMOČ IN STRAH LE Z ŽENSKO?	
Navodila	<p>– Nujno je, je dahnila Katica. Sonja se je naslonila na podboj vrat in jo odsotno gledala. Nujno? Kot bi hotela reči: kaj vse na svetu je bilo nekoč nujno. Zdaj ni nujno nič več, še življenje komaj. Skomignila je z rameni, ne more pomagati. Katici se je zdelo, da Sonja deluje nekoliko odsotno, nekoliko zmedeno, morda ni spala, tudi jaz sem utrujena, pomislila je, da bi bilo dobro, ko bi jo povabila v hišo in na kavo. Toda rekla je samo, oprostite, oprostite, gospa Katica, in zaprla vrata. (D. Jančar: <i>In ljubezen tudi</i>)</p> <p>Kakor da bi besede dvigal iz vesoljne tišine, je rekel: »Zdaj mi povej svojo poslednjo željo!« »Za hip bi rada domov. Hočem umreti kot nevesta,« je zašepetala z napetim glasom. (Edvard Kocbek: <i>Črna orhideja</i>)</p> <p>Iz odlomkov izberite dve ženski književni osebi in na podlagi besedil v celoti predstavite njuno spreminjanje. Primerjajte njun odnos do moške književne osebe, s katero sta najbolj povezani. Presodite, ali so v življenjskih preizkušnjah, ki jih prikazujeta obe besedili, pogumnejše ženske ali moški. Katera ženska književna oseba iz besedil, obravnavanih pri pouku slovenščine, se vam zdi primerljiva z eno od ženskih oseb iz odlomkov? Povezavo utemeljite in komentirajte prepričljivost prikazov obeh ženskih oseb.</p>	
A predstavitev spreminjanja dveh izbranih književnih oseb <i>I. taksonomska stopnja</i>	Kandidat na podlagi poznavanja vsebine romana predstavi spreminjanje dveh izbranih oseb. <u>Struktura</u> : nizanje trditev, naštevalno pomensko razmerje. <u>Način razvijanja teme</u> : opisovanje.	do 8 točk
B primerjava dveh ženskih književnih oseb na podlagi odnosa do moške književne osebe <i>II. taksonomska stopnja</i>	Kandidat primerja osebi na podlagi njunega odnosa do moške književne osebe. <u>Struktura primerjave</u> : uvodna trditev/teza – členi primerjave (podobnosti/razlike) – sinteza/sklep. <u>Način razvijanja teme</u> : razlaganje (z utemeljevanjem).	do 8 točk

* Merila za celostno ocenjevanje gl. v *Predmetnem izpitnem katalogu za splošno matura – Slovenščina* (Ljubljana 2022) na straneh 10 in 11.

C presoja poguma oseb v življenjskih preizkušnjah <i>II. in III. taksonomska stopnja</i>	Kandidat presodi, ali so v življenjskih preizkušnjah pogumnejše ženske ali moški. <u>Struktura:</u> nizanje trditev, pojasnilo/utemeljitev trditve. <u>Način razvijanja teme:</u> razlaganje (z utemeljevanjem).	do 6 točk
Č povezava izbrane osebe s še eno osebo, presoja prepričljivosti prikaza ženske osebe <i>II. in III. taksonomska stopnja</i>	Kandidat eno od ženskih književnih oseb iz odlomkov poveže z izbrano žensko književno osebo iz obravnavnega besedila, povezavo utemelji in komentira prepričljivost prikazov obeh ženskih oseb. <u>Struktura:</u> nizanje trditev, pojasnilo/utemeljitev trditve. <u>Način razvijanja teme:</u> razlaganje (z utemeljevanjem).	do 8 točk

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

A Izbrati dve ženski književni osebi in na podlagi besedil v celoti predstaviti njuno spreminjanje (8), npr.:	
<ul style="list-style-type: none"> – <u>Katica</u> je medicinska sestra, še vedno privlačna ženska, ki je po moževi smrti ostala sama; je osamljena, spominja se ubitega moža; do ubežnika (Ludvika Miškolnika oz. Ludwiga Mischkolniga) je usmiljena, hkrati se zaveda, da je lahko nevaren, zato se sprašuje, ali naj ga prijavi; prej je umirjena, nato negotova, živčna, saj se sprašuje, kako naj ukrepa; vidna je njena razpetost med humanostjo in družbeno odgovornostjo oz. spominom na moža – ta razpetost je razlog za njeno spreminjanje; – <u>Sonja</u>, študentka medicine, je v romanu prikazana kompleksno: najprej je mlado in lepo dekle iz ugledne zdravniške družine, na koncu je strta in tudi po zunanji podobi povsem spremenjena (ostarela); Sonja je na začetku romana radoživa, polna energije, je zaljubljena, morda naivna, pretirano zaupljiva (pristane na Miškolnikovo izsiljevanje), kasneje je psihično uničena (kar je posledica njene prisilne prostitucije), je bolna in razočarana oz. vdana v usodo, tudi aktivnega življenja v družbi ne zmore več – njeno spreminjanje je torej posledica vojne in vsega hudega, kar se ji je zgodilo (predvsem v taborišču); – enaindvajsetletna <u>Katarina</u> iz novele <i>Črna orhideja</i>, mlado in lepo dekle, je na začetku ob Nemcu v športnem dresu, na koncu je oblečena v belo kot nevesta in diši po črni orhideji; sprva je ob prijetu prestrašena, nato je s svojo lepoto izzivalna, ob imenu Rinčica je mogoče zaznati njeno otroško nedolžnost; med zaslišanjem je uporniška, pred usmrtitvijo prestrašena, a hkrati se zdi, da čuti močno privlačnost do Gregorja; je torej predvsem podoba (nedolžne) žrtve, ki svojo usodo sprejema (čeprav ni jasno, kaj je njen »greh«, s katerim hoče umreti) – njeno spreminjanje je posledica prijete, sprejemanja usode in nepojasnjene krivde ter želje, da bi umrla kot nevesta. 	<ul style="list-style-type: none"> – do 8 točk: poglobljena predstavitev spreminjanja podobe in značaja obeh oseb; – do 4 točke: manj poglobljena predstavitev spreminjanja oseb;
B Primerjati odnos obeh izbranih književnih oseb do moške književne osebe, s katero sta najbolj povezani (8), npr.:	
<ul style="list-style-type: none"> – <u>Katica</u> sprva do ubežnika iz Šterntala, ki je ranjen, čuti usmiljenje, kot medicinska sestra mu oskrbi rano, mu kuha, a ga hkrati prosi, naj odide, saj se ga boji; ko Miškolnik ne zapusti njene hiše, se med njima razvije intimen odnos, kar je verjetno posledica Katičine osamljenosti; ko izve, da je Miškolnik morda nemški policist, se v njej zbudijo dvomi, morala bi ga prijaviti, njun odnos se spremeni, ko ji Ludvik prizna, kdo je; v stiski 	<ul style="list-style-type: none"> – do 8 točk: primerjava, ki vsebuje dva smiselno in poglobljeno razložena člena;

<p>obišče Sonjo, a ko se vrača domov, je Ludvik že mrtev – njun odnos in morebitno daljše razmerje so torej prekinili zunanji dejavniki, Katica na koncu spet ostane sama;</p> <p>– <u>Sonja</u> je z Valentinom v ljubezenskem razmerju, izmenjujeta si pisma z verzi, gre torej za romantičen odnos med zaljubljenca; odnos se začne spreminjati zaradi Valentinove aretacije, ki Sonjo privede do tega, da za rešitev svojega fanta sprejme Miškolnikov predlog (srečanje v kavarni in spolnost); potem ko Valentin izve za morebitno Sonjino nezvestobo, se njun odnos ohladi, Valentin si najde novo partnerico, ostarela in otopela Sonja po naključju naleti na verz, da se ljubezen »utrudi«; Valentina ne poišče več, čeprav je bila prej zanj pripravljena storiti tako rekoč vse – odnos med obema so torej spremenile grozljive okoliščine, v katerih se je znašla Sonja (Miškolnikova zahteva, taborišče, bolezen);</p> <p>– <u>Katarinin</u> odnos do Gregorja je sprva odnos med šibkejšim (ujetnica) in močnejšim (partizanski komandant); Katarina se na začetku Gregorja boji, a njen odnos do njega hitro postaja zaupljivejši, podoben ljubezenskemu, kar se izraža v njunih dialogih in dejanjih, Katarina Gregorju reče »moj edini«, on jo objame in poljubi, do konca ga želi gledati, zato noče zavezanih oči – njen odnos presega zaljubljenost; Katarina sprejme vlogo žrtve in svojo smrt, s tem spremeni Gregorja, ki ga njena smrt prizadene, a se mora na koncu boriti proti sovražniku;</p> <p>– primerjava izbranih obeh oseb lahko zajema razlike in vzporednice v <u>trajanju</u> in <u>spreminjanju</u> odnosa do moškega (npr. naključno, kratkotrajno razmerje Katicice in Ludvika oz. Katarine in Gregorja ter daljša, globlja ljubezen Sonje in Valentina; Gregor in Katarina sta na koncu v globljem odnosu kot na začetku, obratno je s Sonjo in Valentinom, med Katico in Ludvikom se poglobljen ljubezenski odnos ne razvije), vključuje lahko tudi <u>(ne)spreminjanje moškega</u> v odnosu (Miškolnik se bistveno ne spremeni, korenito se spremenita Valentin in Gregor) ali <u>okoliščine</u>, ki vplivajo na odnos: vojna, konec vojne, vloga moških v pripovedi, npr. Gregor kot partizanski komandant, Valentin kot žrtev nasilja in kasneje poročnik, Ludvik Miškolnik kot nemški oficir in nemočen ubežnik.</p>	<p>– do 6 točk: primerjava, ki vsebuje dva manj poglobljeno razložena člena;</p> <p>– do 4 točke: primerjava z enim poglobljeno razloženim členom ali predstavitev brez primerjave;</p>
<p>C Presoditi, ali so v življenjskih preizkušnjah, ki jih prikazujeta obe besedili, pogumnejše ženske ali moški (6), npr.:</p>	
<p>– <u>Katica</u> je pogumna, saj se med vojno aktivno vključi v ilegalno delovanje in zbira sanitetni material za partizane; ob koncu vojne sprejme ubežnika, o katerem sploh ne ve, kdo je, in ga nekaj dni skriva kljub nevarnosti; <u>Ludvik</u> je na začetku kot esesovec Mischkolnig morda pogumen, a bolj kot to je brezobziren, nasilen; na koncu nikakor ni pogumen, saj se skriva v kleti osamljene ženske;</p> <p>– <u>Sonja</u> je pogumna, saj se je za svojega fanta pripravljena sestati s sovražnikom, pogumno prenaša tudi grozljive preizkušnje v taborišču, saj se ne zlomi povsem in po vseh preizkušnjah odide domov; na koncu romana je otopela in ne zmore stopiti v stik z Valentinom; tudi <u>Valentin</u> je pogumen, po prestanem mučenju v zaporu, v katerem pogumno vztraja pri svoji zgodbi, se ponovno pridruži partizanom, na koncu pa njegovega poguma ni zaslediti, saj kljub družbenemu ugledu propada, se vdaja alkoholu in povzroča družinsko nasilje;</p> <p>– <u>Katarina</u> je že ob prijetju in med zasliševanjem pogumna, čeprav tudi prestrašena, posebej se dvojnost strahu in poguma pokaže pred usmrtitvijo; <u>Gregor</u> je pogumen kot partizanski komandant, ki ujame domnevno izdajalko, v kasnejših razmišljanjih se začne zavedati usodnosti trenutka in se sprašuje o smiselnosti svojega poguma (oz.</p>	<p>– do 6 točk: prepričljiva in večplastna presoja poguma oseb;</p> <p>– do 3 točke: skromna presoja poguma oseb ali poglobljena presoja poguma le ene osebe;</p>

<p>svoje moči), na koncu Katarino ustrelj in se začne boriti;</p> <p>– Menim, da so ženske pogumnejše, močnejše od moških oseb ... ali Menim, da tako ženske kot moški nihajo med strahom in pogumom, med močjo in nemočnostjo, kar je posledica življenjskih preizkušenj, v katere jih je postavila zgodovina ...</p> <p>– Če kandidat o pogumu razmišlja <u>nepovezano glede na predhodno razpravljanje</u>, se rešitev vsebinsko upošteva, vendar se pri oceni notranje zgradbe odštejeta do 2 točki (za koherentnost besedila).</p>	
<p>Č Izbrati eno od ženskih književnih oseb iz besedil, obravnavanih pri pouku slovenščine, in jo povezati z eno od ženskih oseb iz odlomkov, povezavo utemeljiti (4) in komentirati prepričljivost prikazov obeh ženskih oseb (4), npr.:</p>	
<p>kandidat eno od ženskih oseb <u>poveže</u> z osebo iz katerega koli drugega pri pouku obravnavanega besedila, povezavo <u>utemelji</u> in <u>komentira</u> prepričljivost prikazov obeh ženskih oseb, npr.:</p> <p>– primer literarno-problemskega vrednotenja: <i>Katarina je podobna Sofoklejevi Antigoni, kar v noveli opazi tudi Gregor (»kakor da bi pravkar srečal Antigono«), obe osebi povezujeta uporniškost zoper oblast in sledenje svojim, globljim zakonom in vrednotam. Antigona se upira zakonom, ki jih pooseblja kruti vladar Kreon, Katarina ne želi biti predmet zasliševanja in zavrača pojasnjevanje svoje krivde. Deli se razlikujeta, saj je Antigona grška tragedija, Črna orhideja pa eksistencialistična novela, a povezujeta ju uporniškost in tragični propad obeh ženskih oseb. Menim pa, da je prepričljiveje prikazana Antigona, saj so njena dejanja razumljivejša in jih kot dramska oseba s svojimi replikami jasno utemelji; razpeta je med zakoni oblasti ter zakoni etike in ljubezni, zato je podobna tistim ženskam, ki se pogumno postavijo po robu oblasti, zagovarjajo svoja stališča in ostajajo močne, četudi do tragičnega konca ...</i></p> <p>– primer pretežno doživljajskega vrednotenja z utemeljeno povezavo: <i>Sonjo lahko povežem z Emo Bovary, ki je tudi razočarana v ljubezni, a v nasprotju z Emo ne naredi samomora, na koncu le životari, sprejme svojo usodo. Obe deli sta po slogu realistični, prikaz Sonje je zame prepričljivejši od prikaza Eme, saj danes veliko ljudi doživlja nemoč v ljubezni in hude stiske, zaradi katerih ...</i></p> <p>– primer doživljajskega vrednotenja s povezavo brez utemeljitve: <i>Sonja je podobna Agati iz Šeligovega romana Triptih Agate Schwarzkobler, obe namreč doživita spolno nasilje; zame je prepričljivejša podoba Agate, ker je sodobnejša ženska, ki nasilje doživi v službi ...</i></p>	<p>– do 8 točk: poglobljena utemeljitev povezave in poglobljeno literarno-problemsko vrednotenje prikaza ženske;</p> <p>– do 6 točk: utemeljitev povezave in doživljajsko vrednotenje prikaza ženske;</p> <p>– do 2 točki: povezava oseb in doživljajsko vrednotenje prikaza ženske.</p>

B) Jezik (do 20 točk)

Število besed	Jezik. p.	Besedišče in slog povedi	Zgradba
najmanj 600	do 8	do 6	do 6

Navedena merila za ocenjevanje veljajo samo za besedila v predpisanem obsegu.

Če pri *Vsebinski* ali *Jeziku* kandidat ne doseže nobene točke, se celotna naloga oceni z 0 točkami.

2. Razlagalni/interpretativni esej

A) Vsebina (do 30 točk)

Specifikacijska tabela za ocenjevanje vsebine

Ime testa	Šolski esej, interpretativni/razlagalni	
Čas	SM 2025	
Tema	Človek na razpotjih časa	
Naslov	Edvard Kocbek: Ogenj (odlomek)	
Navodila	Odlomek umestite v celotno novelo, tako da ga povežete s predhodnim dogajanjem. Pojasnite, kaj vse ustvarja dramatično vzdušje v odlomku, in svoje ugotovitve ponazorite s primeri iz odlomka. Predstavite odnos med župnikom in Tonetom, kot se razkriva v odlomku, ter z upoštevanjem odlomka in celotne novele pojasnite Tonetovo vlogo pri župnikovem notranjem razvoju. Komentirajte župnikovo odločitev, da ne bo obhajal italijanskih vojakov. Izberite motiv iz odlomka, ki ima po vašem mnenju največji simbolni pomen, in presodite, kako vpliva na sporočilnost novele.	
A umestitev odlomka v celotno novelo in povezava s predhodnim dogajanjem <i>I. taksonomska stopnja</i>	Kandidat umesti odlomek v celotno novelo, tako da ga poveže s ključnimi predhodnimi dogodki. <u>Struktura:</u> nizanje povedi, časovno pomensko razmerje. <u>Način razvijanja teme:</u> pripovedovanje.	do 4 točke
B pojasnilo, kaj vse ustvarja dramatično vzdušje, in ponazoritev s primeri iz odlomka <i>II. taksonomska stopnja</i>	Kandidat pojasni, kaj vse ustvarja dramatično vzdušje v odlomku, tako da navede motive, jezikovno-slogovna sredstva in druge elemente, ki ustvarjajo vzdušje, ter trditve ponazori s primeri iz odlomka. <u>Struktura:</u> trditev – utemeljitev trditve. <u>Način razvijanja teme:</u> razlaganje z utemeljevanjem.	do 8 točk
C predstavitev odnosa med župnikom in Tonetom, kot se razkriva v odlomku <i>I. in II. taksonomska stopnja</i>	Kandidat predstavi odnos med župnikom in Tonetom, kot se razkriva v odlomku, tako da navaja ustrezne pridevnike/prislove oziroma samostalniške besedne zveze. <u>Struktura:</u> nizanje trditve, naštevalno (in vzročno-posledično) pomensko razmerje. <u>Način razvijanja teme:</u> opisovanje (z razlaganjem).	do 10 točk
pojasnilo Tonetove vloge pri župnikovem notranjem razvoju z upoštevanjem odlomka in celotne novele <i>II. taksonomska stopnja</i>	Kandidat pojasni Tonetovo vlogo pri župnikovem notranjem razvoju, tako da izhaja iz razumevanja odlomka in celotne novele. <u>Struktura:</u> trditev – utemeljitev trditve, vzročno-posledično pomensko razmerje. <u>Način razvijanja teme:</u> razlaganje z utemeljevanjem.	

<p>Č komentar župnikove odločitve <i>III. taksonomska stopnja</i></p> <p>izbira motiva iz odlomka, ki ima po kandidatovem mnenju največji simbolni pomen, in presoja, kako vpliva na sporočilnost novele <i>III. taksonomska stopnja</i></p>	<p>Kandidat komentira župnikovo odločitev, tako da izhaja iz poznavanja dela, zgodovinskega konteksta in lastnega vrednotenja. <u>Struktura:</u> trditev – utemeljitev trditve. <u>Način razvijanja teme:</u> razlaganje z utemeljevanjem.</p> <p>Kandidat izbere motiv, ki ima največji simbolni pomen, in presodi, kako vpliva na sporočilnost novele, pri čemer izhaja iz razumevanja odlomka in celotne novele ter osebnega mnenja. <u>Struktura:</u> trditev – utemeljitev trditve. <u>Način razvijanja teme:</u> razlaganje z utemeljevanjem.</p>	<p>do 4 točke</p> <p>do 4 točke</p>
---	---	-------------------------------------

NAVODILA ZA OCENJEVANJE

<p>A Umestiti odlomek v celotno novelo in ga povezati s predhodnim dogajanjem (4), npr.:</p>		
<ul style="list-style-type: none"> – odlomek se dogaja ponoči v cerkvi, ko župnik Jernej Amon obišče na smrt obsojenega aktivista Toneta, da bi ga obhajal, medtem pa se vse bolj stopnjuje partizanski napad na italijansko vojsko, ki je zasedla šolo, župnišče in cerkev; – Toneta je italijanska vojska aretirala in zaprla, saj je bil obtožen izdaje; prestregel je namreč pošto, namenjeno kaplanu Žgurju in italijanski vojski v vasi, ter o vsebini pisma obvestil partizane, kar je povzročilo partizanski napad; – kaplan Žgur obišče zaprtega Toneta in ga spove; – župnik Amon želi rešiti Toneta in italijanskemu oficirju predlaga, da bi se sam žrtvoval namesto Toneta, kar častnik zavrne; – župnikova sestra Ana obvesti partizane o Tonetovi aretaciji, zato partizani pripravljajo napad na vas; – italijanska vojska zasede župnišče, partizanski napad se začne, župnik Amon pa se odpravi v cerkev k Tonetu, da bi ga pred usmrtitvijo obhajal. 	<ul style="list-style-type: none"> – do 4 točke: umestitev in natančen povzetek predhodnih dogodkov, ki so jasno povezani z dogajanjem v odlomku; – do 2 točki: nenatančen povzetek predhodnega dogajanja; 	
<p>B Pojasniti, kaj vse ustvarja dramatično vzdušje v odlomku, in ugotovitve ponazoriti s primeri iz besedila (8), npr.:</p>		
<p>dramatično vzdušje v odlomku ustvarjajo:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <u>dogajalni čas in prostor</u>: odlomek se dogaja ponoči v cerkvi (»se je oglasila cerkvena ura in /.../ odbila dva težka in počasna udarca«), v cerkvi je temno (»Župniku se je zdelo, da je prišel v Kalistove katakombe.«); napetost in skrivnostnost ustvarja tudi <u>kontrast</u> med svetostjo cerkvenega prostora in cerkvijo kot prostorom nasilja, kaotičnosti in smrti; – <u>motivi: sakralni predmeti</u> (sveča, tabernakelj, kelih, hostija, mašno vino ...) ustvarjajo dramatično in mistično vzdušje, saj so povezani s Kristusovim trpljenjem in pričakovanjem Tonetove smrti; v kontrastu s sakralnimi predmeti so <u>predmeti, povezani z nasiljem</u> (mine, strojnice, revolver, minometi), kar stopnjuje dramatičnost; <u>biblijski motivi</u>: župnik zamahne z roko »kakor jezni Jezus v templju«; Tonetove besede »Žejen sem!« so aluzija na Kristusovo trpljenje in smrt; – <u>citati iz krščanske liturgije</u> (»Oče naš«, »Daj mu večni mir in pokoj«, »Gospod, nisem vreden ...«) poudarjajo župnikovo in Tonetovo čustvenost, notranjo globino, zaupanje v Boga in poizkus ohranjanja 	<ul style="list-style-type: none"> – do 8 točk: pojasnilo vzdušja z več prepričljivo izbranimi in s primeri ponazorjenimi elementi; – do 6 točk: pojasnilo vzdušja z dvema prepričljivo izbranimi in s primeroma ponazorjenima elementoma; – do 4 točke: navedba elementov brez pojasnila ali brez primerov; 	

<p>duhovnosti sredi vojnega napada;</p> <ul style="list-style-type: none"> – <u>nasprotje/kontrast v župnikovem govoru in obnašanju</u>: župnik s Tonetom govori mirno, tiho, nežno in zaupno, z italijanskimi vojaki pa odrezavo, jezno, glasno, kar ustvarja tudi kontrast v vzdušju (npr. župnik Toneta objame, na vojake pa zakriči: »Proč, proč, poberite se ...!«); – <u>dialog med župnikom in Tonetom</u>: kratke povedi (npr. »Čakal sem vas.«, »Ali jih slišiš?«), <u>vzkliki</u> (npr. »Pojdiva!«, »Pobegni!«), <u>zamolki</u> (»Srečen si ...«) kažejo notranjo napetost obeh oseb in hkrati bližino med njima, kar sooblikuje vzdušje; – <u>raba slogovno zaznamovanih besed in besednih zvez</u> (»Prej me niso pustili, pesjani!«) kaže župnikovo jezo in pogum. 	
<p>C Predstaviti odnos med župnikom in Tonetom, kot se razkriva v odlomku, ter z upoštevanjem odlomka in celotne novele pojasniti Tonetovo vlogo pri župnikovem notranjem razvoju (4 + 6), npr.:</p>	
<p>C1 predstavitel odnosa med župnikom in Tonetom, kot se razkriva v odlomku:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Tone je presenečen in srečen, ko zagleda župnika; župnik ga ob prihodu v cerkev objame, prav tako sta objeta pred oltarjem, kar kaže na osebno, ljubeč odnos med njima; – razvila sta očetovsko-sinovski odnos (župnik je Toneta krstil, spremljal je njegovo šolanje in odraščanje, spominja se dogodkov iz Tonetovega otroštva); – kažeta medsebojno spoštljivost, bližino in zaupnost (Tone se pomiri, ko pride župnik; župnik predstavlja Tonetu psihično oporo in tolažbo ...); – ob zavedanju skorajšnje smrti ostajata mirna in pogumna, drug drugemu vlivata pogum; – župnik Toneta spodbuja, naj zbeži, on pa bi zbežal z njim, kar kaže na njuno povezanost; <p>C2 pojasnilo Tonetove vloge pri župnikovem notranjem razvoju:</p> <ul style="list-style-type: none"> – župnik sicer ves čas pasivno podpira partizane in obsoja italijansko okupacijo, a šele ob Tonetu zares duhovno dozori in se jasno opredeli do zgodovinskega dogajanja; – Tonetova aretacija v župniku povzroči notranje spremembe; postane aktiven in želi rešiti Tonetovo mlado življenje za ceno svojega, česar Italijani ne sprejmejo; – med napadom na cerkev župnik obišče Toneta, ki čaka na usmrtitev, ga obhaja in mu je v duhovno oporo, prepričuje ga tudi, naj skupaj pobegneta, s čimer tvega svoje življenje; – župnik v apokaliptičnem vzdušju daruje pogrebno mašo za Toneta, pri čemer občuti bistvo življenja in zgodovine; – Tonetov pogum, sprejemanje situacije in odločitev za mučeniško smrt župnika preobrazijo, da se tudi sam jasno odloči za svobodo in pogum; med opravljanjem pogrebne maše je smrtno ranjen; – Tone je župniku tudi navdih za vztrajanje v veri; – Tone v župniku ohranja človečnost v krutem vojnem času. 	<ul style="list-style-type: none"> – do 4 točke: poglobljena predstavitev odnosa med osebama; – do 2 točki: skopa predstavitev odnosa med osebama ali le navajanje osebnostnih lastnosti; – do 6 točk: poglobljeno pojasnilo Tonetove vloge; – do 3 točke: manj prepričljivo pojasnilo Tonetove vloge;

<p>Č Komentirati župnikovo odločitev, da ne bo obhajal italijanskih vojakov (4), in izbrati motiv iz odlomka, ki ima največji simbolni pomen, ter presoditi, kako vpliva na sporočilnost novele (4), npr.:</p>	
<p>Č1 komentar župnikove odločitve, da ne bo obhajal italijanskih vojakov: – <i>Menim, da je župnikova odločitev, da ne bo obhajal italijanskih vojakov, pravilna in etična. Obhajilo, ki pomeni odpuščanje in bližino z Bogom, bi namreč prejeli vojaki, ki bodo usmrtili nedolžnega človeka, kar ni skladno z etiko in krščanskimi zapovedmi ...</i> – <i>Menim, da župnikova odločitev ni pravilna, saj bi kot duhovnik, ki veruje v Kristusov nauk ljubezni in odpuščanja, moral obhajati tudi italijanske vojake; ti bodo Toneta usmrtili po ukazu in jim je težko ...</i></p> <p>Č2 simbolni motivi, ki vplivajo na sporočilo: – <u>cerkveni prostor</u>: cerkev je simbol za vero, človečnost, upanje in iskanje odrešitve sredi kaosa vojne, ki uničuje vse; – <u>obhajilo/kelih/vino</u>: ti motivi so v krščanski simboliki povezani s Kristusovim trpljenjem in predstavljajo bližino s Kristusom, milost in odrešitev (npr. vino ponazarja Kristusovo kri, ki je prelita za odrešenje človeštva, ta simbolika pa se prenese na Toneta, »mučenika«, ki umira za višji cilj, za svobodo in pravico; tudi kelih kot posoda za vino poudarja svetost trenutka, ki ga doživljata župnik in Tone ...); – <u>Tonetova smrt/Tone kot lik Kristusa</u>: mlad človek žrtvuje svoje življenje za odrešenje naroda; njegova individualna žrtev hkrati simbolizira trpljenje naroda med vojno in smiselnost upora ter žrtvovanja za višje cilje; – <u>molitev</u>: simbolizira upanje, povezavo z višjim smislom in iskanje notranjega miru sredi vojne grozote; – <u>župnik in njegova moralna drža</u>: kot duhovnik ohranja vero in moralno trdnost, v Tonetovi tragični zgodbi je simbol ohranjanja dostojanstva in človečnosti v trenutkih groze; – <u>ura</u>: simbol večnosti in sodbe, trenutka, ko se posameznik sooči s svojimi dejanji in smislom življenja, kar poudarja trenutek Tonetove smrti; – <u>svetloba in tema</u>: svetloba simbolizira upanje, duhovnost in stik z božanskim, tema simbolizira nevarnost, kaos in smrt; – <u>podobe bitke/vojne</u>: dramatični spopad med drugo svetovno vojno je simbolična upodobitev spopada med ljudmi nasploh in v človeku. <i>Kandidat izbere enega od motivov, ga predstavi in njegovo simboliko poveže s sporočilom.</i></p>	<p>– do 4 točke: prepričljiv komentar župnikove odločitve; – do 2 točki: klišejski komentar župnikove odločitve;</p> <p>– do 4 točke: presoja, pri kateri sta simbolika motiva in sporočilo novele prepričljivo povezana; – do 2 točki: manj prepričljiva presoja povezanosti motiva s sporočilom novele ali le predstavitev simbola.</p>

B) Jezik (do 20 točk)

Število besed	Jezik. p.	Besedišče in slog povedi	Zgradba
najmanj 600	do 8	do 6	do 6

Navedena merila za ocenjevanje veljajo samo za besedila v predpisanem obsegu.

Če pri *Vsebinski* ali *Jeziku* kandidat ne doseže nobene točke, se celotna naloga oceni z 0 točkami.

Opozorilo!

- Ocenjevanje nalog z **manj kot 600 besedami**:
  - a) *vsebina*: točke so dodane po točkovniku,
  - b) *jezik*: število možnih točk za jezikovno pravilnost, besedišče in slog povedi ter zgradbo se ustrezno zniža, in sicer:

Število besed	Jezik. p.	Besedišče in slog povedi	Zgradba
599–450	do 6	do 4	do 6
449–300	do 4	do 4	do 4
pod 300	do 2	do 2	do 2